

אגף א' בטחון, בטיחות ושע"ח

לחלום ללא גבולות ולממש ללא פחד

חקלאות מעשית

מסמך הסדרה – ביטחון ובטיחות בפעילות חקלאות מעשית

אוגוסט 2024 (סה"כ 6 עמודים)

הקדמה

חקלאות מעשית הינה תוכנית לימודית המאושרת פרטנית למוסד חינוכי ע"י האגף לחינוך על יסודי במשרד החינוך והפיקוח הפדגוגי במינהל לחינוך התיישבותי. התוכנית באה לתת מסגרת חינוכית משלימה ומענה ייחודי לבני נוער הזקוקים לכך. התוכנית מופעלת ע"פ הנחיות חוזר מנכ"ל עבודה בחקלאות וחוקי העבודה של מדינת ישראל. למגמה זו אספקטים חינוכיים, ביטחוניים ובטיחותיים, מסמך זה אינו מתייחס לאספקט החינוכי / פדגוגי. מאחר ומדובר בלימודים מעשיים ואינטנסיביים בשטח הפתוח נדרשת הכנה ניהולית, ביטחונית ובטיחותית.

• **בהיבט הניהולי**

ארגון כלל המידע, מינוי בעלי תפקידים, אישורים ותיאומים מול גורמים רלוונטיים.

• **בהיבט הביטחוני / חירומי**

תיאום פעילות חקלאית, קביעת מפתח אבטחה ע"פ אזורי ביטחון, כשירות מורים מלווים קשר עם קב"ט מוס"ח ברשות.

• **בהיבט הבטיחותי**

מינוי ממונה בטיחות בעבודה המתמחה בחקלאות, כשירות מורים, בריאות משתתפי המגמה.

1. **המטרה**

בניית עקרונות הפעלה מקצועיים, בטיחותיים וביטחוניים ליישום מגמה זו.

2. **השיטה**

פירוט משימות צוותי החינוך הפועלים במסגרת מגמה זו.
הטמעת נושא הבטיחות והביטחון בקרב הצוותים והתלמידים.

3. **תחולה**

החל משנת הלימודים תש"פ.
(עדכון, מאי 2023) (עדכון, אוגוסט 24).

אגף א' בטחון, בטיחות ושע"ח

לחלום ללא גבולות ולממש ללא פחד

4. הגדרות

- **מורה מלווה חמוש**
מורה במגמה המוגדר כאחראי הפעילות שעבר הכשרת מאבטחי טיולים הנושא נשק ארגוני, השתתף ביום כשירות שנתי, ונוכח בשטח כל העת, מינויו יעשה ע"י כתב מינוי.
- **רכז מגמה בהיבטי ביטחון בטיחות ולוגיסטיקה**
מורה במגמה האחראי לתיאום היבטי ביטחון בטיחות ולוגיסטיקה מול הגורמים הרלוונטיים, השתתף ביום כשירות שנתי.
- **מלווה בוגר**
מדריך מטעם ביה"ס מעל גיל 21 ושאינו תלמיד המתלווה לפעילות ואינו אחראי הפעילות.
- **מע"ר (מגיש עזרה ראשונה)**
בוגר קורס מגיש עזרה ראשונה בעל תעודה בתוקף מעל גיל 18 ואינו תלמיד.
- **ממונה בטיחות בעבודה (בבעלות)**
עבר הכשרה ייעודית בחקלאות ומונה ע"י הבעלות לתפקידו, השתתף ביום כשירות שנתי.
- **חקלאות מעשית**
עבודת תלמידי המגמה בחקלאות אצל גורמים קולטים.
- **גורמים קולטים**
חקלאי בודד, או חקלאי ביישוב, קיבוץ, מושב, מועצה.
- **אזורי פעילות**
אזור גיאוגרפי ישוב/רשות שפעילות חקלאות מעשית מתבצעת בשטחי החקלאות שלו ובתוך גבולות מדינת ישראל (כולל יהודה ושומרון).

5. אחריות וסמכות

- **מנהל המוסד**
 - אחראי למגמת החקלאות המעשית על כלל מרכיביה.
 - אחריות לקיים הנהלים המופיעים במסמך זה ובחוזרי המנכ"ל הרלוונטיים.
 - אחריות לדיווח על אירועים חריגים.
 - אחראי למינוי והכשרה של המורים ובעלי תפקידים, ושמירה על כשירותם.
 - אחראי לקיום הדרכות על תחומי העבודה לתלמידים ולמורים.
 - אחראי לקיום בקרה שוטפת על העבודה.
- **ממונה הבטיחות בעבודה**
 - באחריותו לבדוק ולאשר בפן הבטיחותי והבריאותי את מקומות העבודה הקולטים ואופי הפעילות.
 - בסמכותו לפסול מקומות / גורמים קולטים בהם לא מתקיימים לדעתו תנאים מתאימים.
 - יקיים הדרכות שוטפות למורים ולתלמידים לגבי הסיכונים בעבודה על גווניה.
 - יקיים את דרישות חוק ארגון הפיקוח על העבודה הקשורות למסגרת תפקידו.
 - יקיים תחקירים של תאונות וכמעט תאונות.
 - אחראי לקיום בקרה שוטפת על העבודה.

אגף א' בטחון, בטיחות ושע"ח

לחלום ללא גבולות ולממש ללא פחד

● רכז המגמה בהיבט בטחוני בטיחותי ולוגיסטי

- אחראי לתיאום בטחוני שוטף מול הלשכה לתיאום טיולים ולגורמי הביטחון ברשות בה שוהה המוסד, וברשות הקולטת במידה והיא שונה.
- אחראי לכשירות כלי הרכב בהם מוסעים החניכים ורישיונות הנהגים והרכבים.
- אחראי להדרכת התלמידים והמורים ודיווח על תאונות.
- אחראי לקשר רציף ומתואם לממונה הבטיחות של הבעלות.
- אחראי לביצוע נהלי הבטיחות ע"פ הנחיית ממונה הבטיחות.
- אחראי לקיום בקרה שוטפת על העבודה.

● אגף הביטחון במינהל לחינוך התיישבותי

- אחראי לקיום יום כשירות מקצועי שנתי למורי המגמה.
- אחראי לקיום ימי אימון לנושאי נשק ארגוני מטעם המשרד הפועלים בפעילות זו.
- קביעה ועדכון נהלים בהיבטי ביטחון ובטיחות.

● קב"ט הרשות

- הכרת תוכנית העבודה השבועית.
- כתיבת פק"מ משימה שבועי על סמך תוכנית העבודה היומית.
- אישור יומי לפני כל יציאה לפעילות.
- העברת מיידיעים בזמן אמת לקבוצות העובדות.
- בסמכותו לעצור פעילות במידה ונשקפת לדעתו סיכונים בטיחותיים ובטחוניים.
- הכרת בעלי תפקידים רלוונטיים במוסד ואלו היוצאים לפעילות.

6. שיטה וביצוע

● גורמים משפיעים :

- תנאי מזג אוויר ביום ובמקום הפעילות.
- ניהול סיכונים בעבודה.
- כשירות גורמים קולטים.
- הנחיות ביטחון ביום ובמקום הפעילות הניתנות ע"י קב"ט מוס"ח ברשות ממנה יוצאת הפעילות.
- ידוע קב"ט המוס"ח ברשות בה תתקיים הפעילות.

● תהליכים מקדמיים :

- אישור תוכנית עבודה שנתית ע"י גורמי הפיקוח הפדגוגי הכולל והמקצועי.
- לכל קבוצה העובדת לבדה בשטח יהיה מגיש עזרה ראשונה מצויד בתיק ע"ר.
- לכל קבוצה יהיה לפחות מורה 1 ומלווה נוסף, מעל 40 תלמידים מלווה נוסף ומפתח של 1 ל 20 תלמידים.
- לכל קבוצה יהיה רכב פינני זמין בקרבת מקום.
- לכל תלמיד המשתתף במגמה יהיו אישורים רפואיים רלוונטיים.
- אישורי הורים להשתתפות התלמידים בעבודה.
- הדרכת התלמידים על העבודה והסיכונים בטרם הפעילות ע"פ מסמך ניהול סיכונים שייכתב בטרם הפעילות ויהיה בתיק אחראי הפעילות.
- ציוד התלמידים והמורים בלבוש מתאים (כיסוי ראש ונעלים סגורות, וציוד מגן אישי).
- קביעת תפקידים למצבי חירום שונים.

אגף א' בטחון, בטיחות ושע"ח

לחלום ללא גבולות ולממש ללא פחד

תהליכי השגרה

- הגשת תוכנית עבודה שבועית ללשכה לתיאום טיולים המבוססת על אזורי הפעילות המאושרים על בסיס רשות / ישוב וקבלת מס אישור לכל פעילות / אתר עבודה בנפרד.
- הגשת תוכנית עבודה שבועית לקב"ט מוס"ח ברשות / מוקד רשותי (לפחות שבוע לפני).
- בבוקר הפעילות (טרם יציאה) בדיקת מז"א ע"פ אזור הפעילות המתוכנן והמגבלות המופיעות באתר מוקד טבע.
- התחברות לאפליקציית *מוקד טבע און ליין עם מס' הטלפון של אחראי הפעילות המופיע באישור ודיווח לקב"ט מוס"ח ברשות, יבוצע באמצעות מכשיר טלפון (בעלות פרטית / המוסד החינוכי).
- באזורים בהם אין קליטת טלפון סלולרי, חובה להצטייד במכשיר איתור לוויני שאת מספרו יש לשייך לפעילות באתר מוקד טבע און ליין, בתנאי שספק המכשיר הוא ספק שהסדיר עבודתו מול מוקד טבע, באמצעותו יש להתחבר לאפליקציה. **תנאי מחייב ליציאה לפעילות.**
- האפליקציה חייבת להיות דלוקה במהלך כל יום הפעילות, בסוף יום עבודה יש להיכנס לאפליקציית מוקד טבע און ליין ולהתנתק, לבחור בסיום פעילות / טיול. במידה ואחראי הפעילות ישכח להתנתק, בסוף יום הפעילות 2400 האפליקציה תתנתק באופן אוטומטי.
- דיווח סיום העבודה יש להעביר גם לקב"ט מוס"ח ברשות / מוקד הרשותי.
- עבודת התלמידים הינה בשעות הבוקר והמשכה בשעות הלימוד פרונטליות בצהריים.
- כל שינויים בתוכנית העבודה או בשטחי מיפוי יעשה רק ע"י מנהל ביה"ס ובתיאום ובאישור קב"ט מוס"ח ברשות.
- במידה ומתקיימת תחזית למזג אוויר קיצון (עומס חום וכיו"ב) לא תתקיים עבודה בשטח פתוח ובחממות אלא במבנים ממוזגים בלבד.
- ההסעות לעבודה וממנה ע"פ חוזר מנכ"ל הסעות.
- העבודה בענפים השונים תתבצע ע"פ חוזר מנכ"ל רלוונטי וחוזר מנכ"ל בטיחות במוסד החינוכי פנימייתי עבודה בחקלאות תשע"ח 2018.
- המצאות מי שתייה צוננים בכל עת בשטח הפתוח.
- **היציאה לפעילות מותנת בעמידה וקיום מפתח האבטחה ע"פ אזורי הביטחון.**
- ובנוסף המלצותינו היא להצמיד מורה מלווה חמוש בעל הכשרה בכל עבודה בשטח פתוח מחוץ לתחום יישוב.
- **תיק אחראי פעילות**
 - לכל פעילות מאושרת יהיה תיק פעילות ובו יוחזקו כל המידעים הבאים:
 1. כתב מינוי לאחראי על הפעילות.
 2. אישור הפעילות.
 3. רשימות המשתתפים + מלווים.
 4. דרכי התקשרות.
 5. מפת אזור הפעילות המאושרת.
 6. מסמך פירוט ניהול הסיכונים.
 7. סדרי פעולה למקרי חירום בשטח.
 8. אישורי הורים.
 9. ריכוז מגבלות בריאות.
 10. תדריך בטיחותי.
 11. צ'ק ליסט יציאה לפעילות.

שעיפים אלו באים כמשלימים להנחיות חוזר מנכ"ל טיולים ופעילות חוץ בית ספרית ולא במקומם.

איסורים בבסיס מגמת החקלאות המעשית:

- חל איסור לתלמידים על נהיגה בטרקטורים, נסיעה בעגלות הקשורות לטרקטור אפשרי רק בעגלות מורשות ע"י משרד התחבורה.
- חובת קשר עין כל עת העבודה בין התלמידים לאחד מהמלווים הבוגרים, חל איסור להשאיר תלמידים ללא השגחה של בעל תפקיד מבית הספר.

אגף א' בטחון, בטיחות ושע"ח

לחלום ללא גבולות ולממש ללא פחד

- אין לעזוב את שטח הפעילות ואת הקבוצה ללא אישור.
- חל איסור עבודה בגובה.
- חל איסור עבודה בחומרי הדברה וחומרים מסוכנים.
- חובה למלא את כל הנחיות הבטיחות של החקלאי הקולט.
- **בעת אירוע בטיחותי / בטחוני :**
- יש לפעול בהתאם לחומרת האירוע או במתן מענה מידי עצמאי או בפעולה תחת אחריות וניהול של גורמים מקומיים (רב"ש, קב"ט).
- מתן מענה מידי (סיכול / מניעה, טיפול רפואי, פינוי).
- תוך כדי / בחלון זמן המאפשר: עדכון חדר מצב טיולים באמצעות לחיצה על לחצן מצוקה באפליקציית **מוקד טבע און ליין** ועדכון קב"ט מוס"ח ברשות.
- יש לפעול ע"פ מיפוי התפקידים שנעשו בתכנון הפעילות ע"פ סדרי עדיפויות בין המבוגרים המלווים (דיווח למוקד מקומי, פינוי, טיפול בקבוצה, דיווחים).
- תדרוך, עדכון והנחיות לקבוצה.
- עדכון הנהלת בית הספר.
- עדכון גורמי חירום וגורם קולט בישוב.
- טלפון ומוקדי חירום :
- **ריכוז גורמי סיוע בחירום :**
- משטרה - 100
- מד"א - 101
- כיבוי אש - 102
- מוקד הרשות - 106
- חדר מצב משרד החינוך - 026222211 (9267 * - חירום)
- הלשכה לתיאום טיולים - 026223360
- גורם קולט בישוב:
- רב"ש:
- קב"ט הרשות:
- מנהל בית הספר:
- גורמים נוספים:
- **סיום וחזרה**
- סיכום עם הגורם הקולט.
- סיכום וארגון הקבוצה לחזרה.
- בדיקת נוכחות.
- הנחיות לגבי הנסיעה חזרה.
- סגירת הפעילות באפליקציה (סגירה אוטומטית תתקיים ב שעה 24:00 כל יום).

7. ניהול ובקרה

- התלמידים יהיו תחת בקורת רפואית שוטפת של אחות / מרפאה.
- במידה ומפורסמות הנחיות ביטחון / חירום / מזג אויר, באמצעי התקשורת או גורמים אחרים (צבא, רשות, לשכה לתיאום טיולים, וכיוצ"ב) באחריות מנהל בה"ס ואחראי הפעילות לפעול על פיהן במדויק ובאופן מידי.
- המנהל יוודא יישום מסמך זה וקיום הנהלים הרלוונטיים בחוזר מנכ"ל.
- מנהל המוסד יוודא קיום הנחיה כניסה למשק חקלאי חדש עפ"י נוהל פנימי.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל לחינוך התיישבותי, פנימייתי ועליית הנוער
יחידת סמך

אגף א' בטחון, בטיחות ושע"ח

לחלום ללא גבולות ולממש ללא פחד

- ביצוע תדריך מסודר לפני כל תחילת עבודה בשטחים החקלאיים.
- ביצוע תרגילים בהתאם לאיום הייחוס של כל איזור בנפרד.
- ביצוע תחקירים מקצועיים לאחר כל אירוע בטיחות והעברת לקחים לגורמים הרלוונטיים.
- העברת לקחי אירועי הבטיחות לצוות ולתלמידים.

8. נספחים

קישור הסבר – תיאור תהליך הזנת מידע באפליקציית מוקד טבע און ליין.

<https://mokedteva.co.il/Uploads/Content/%D7%9E%D7%93%D7%A8%D7%99%D7%9A-%D7%9E%D7%95%D7%A7%D7%93-%D7%98%D7%91%D7%A2-%D7%90%D7%95%D7%9F-%D7%9C%D7%99%D7%99%D7%9F-%D7%9C%D7%9E%D7%A9%D7%94%D7%97.pdf>